

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 30 januari 1940 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 i riksdagsordningen ett av lagutskotten åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning hava båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1939.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diaries, vilka år 1939 förts i nämnda expedition och under militieombudsmannens inspektionsresor, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte hava på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet tillhanda.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen meddelar militieombudsmannen Sture Centerwall till en början, att han från och med den 26 juni till och med den 29 juli samt från och med den 11 till och med den 21 december begagnat sig av den militieombudsmannen enligt 23 § i instruktionen tillkommande rätt till semester. Under nämnda tider har militieombudsmansämbetet, jämlikt bestämmelse i nämnda paragraf, uppehållits av den för militieombudsmannen utsedde suppleanten, under den förra perioden revisionssekreteraren Carl Gustaf Ingemar Hellquist och under den senare perioden häradshövdingen Ivar Lamech Wieslander.

Enligt vad i berättelsen härefter omförmäles har militieombudsmannen Centerwall under år 1939 företagit inspektionsresor till Stockholms, Uppsala, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands samt Gävleborgs län samt, sedan förstärkt försvarsberedskap under hösten 1939 anbefallts, företagit inspektion av vissa staber och förband m. m. inom Västkustens och Öresunds marindistrikt ävensom inom Malmöhus södra och Göteborgs försvarsområden, varjämte han besökt Roslagens och Svea flygflottiljer för studier och kontroll av försvarsberedskapen i vissa hänseenden. Slutligen har militieombudsmannen för särskild undersökning inspekterat flygstaben och flygförvaltningen. Tjänstförrättande militieombudsmannen Hellquist har företagit inspektionsresor till Jönköpings och Skaraborgs län samt i Stockholm inspekterat Livregementet till häst.

Under år 1939 har vidare företagits en granskning av arméförvaltningens fortifikationsstyrelsens protokoll rörande upphandlingar och entreprenader under åren 1937 och 1938 ävensom av styrelsens tekniska revisionskontors under samma år avgivna memorial och styrelsens med anledning därav fattade beslut.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen biträts av byråchefen och byråintendenten vid militieombudsmansexpeditionen samt i flertalet fall därjämte av en byggnadssakkunnig officer. För granskningen av vissa kassaförvaltningars räkenskaphandlingar har militieombudsmannen såsom biträde anlitat en intendenturofficer samt vid inspektioner av rullföringsexpeditioner tillfälligtvis en rullföringssakkunnig officer. Vid inspektionen av truppförband hava krigsrättsprotokollen, protokollen angående disciplinära bestraffningar, de militära straffregistren, anteckningsböckerna över meddelade tillrättavisningar, kassaförvaltningens räkenskaphandlingar samt handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom marketenterirörelsen granskats. Tillika har uppmärksamhet ägnats åt värden av kaserner och materiel, åt hygieniska förhållanden samt åt utspisningen. I samband med inspektionen av truppförband hava även arrestlokalerna besökts.

Över de under året handlagda ärendena meddelas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1939 års lagtima riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1939 från år 1938 balanserade ärenden till ett antal av 60

Under år 1939 tillkommo ärenden till följande antal:
enligt allmänna diariet 627
enligt diariet över hemliga ärenden 20

Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1939, utgör alltså 707

De ärenden, som tillkommit under år 1939, utgöras av:
ärenden inkomna från myndighet 50
klagomål eller framställningar från enskilda 140
ärenden uppkomna under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning 432
militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m. . . . 25

Summa 647.

Av de från år 1938 balanserade 60 ärendena hava 40 utgjorts av klagomål eller framställningar från enskilda samt 20 av ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m.

Till behandling under år 1939 hava alltså förelegat 50 ärenden, som inkommit från myndighet, 180 klagomål eller framställningar från enskilda,

452 ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m., samt 25 organisations- och förvaltningsärenden, tillhoppa 707 ärenden.

Av dessa ärenden hava

till annan myndighet hänvisats	2
utan åtgärd avskrivits	2
på grund av återkallelse avskrivits	3
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	349
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	187
föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd	17
föranlett framställning till Konungen eller till departementschef	18
föranlett annan åtgärd	58
och äro vid 1939 års utgång	
under utredning	69
på militieombudsmannens prövning beroende	2

Summa 707.

Av hela antalet under år 1939 till behandling föreliggande ärenden (707) hava under året slutbehandlats 622 medan till följande år balanserats 85.

Av de anhängiggjorda åtalen (därmed jämförliga ärenden) voro vid 1939 års början ännu icke slutligt prövade	2
anhängiggjordes under år 1939	14

Summa 16.

Av dessa åtal

hava under året slutligen avgjorts	10
äro vid årets slut på prövning beroende	6

Summa 16.»

Med anledning därav att militieombudsmansämbetet trädde i funktion under år 1915 och den föreliggande ämbetsberättelsen således är den tjugufemte under ämbetets historia, har militieombudsmannen lämnat en översikt över utvecklingen av den ämbetet åvilande arbetsbördan, vilken framgår av en å sid. 245 i ämbetsberättelsen intagen tabell.

Ämbetsberättelsen upptager vidare såsom bilagor:

- redogörelse för anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder,
- redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd, samt
- redogörelse för vissa framställningar, som av militieombudsmannen gjorts hos Konungen.

Beträffande åtalen har liksom i militieombudsmannens föregående ämbetsberättelser en mera fullständig redogörelse ansetts böra lämnas endast för

sådana, som under året prövats av första domstol, varemot annat åtal allenast i korthet omnämnts.

I avdelningen »vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd» hava huvudsakligen medtagits sådana ärenden, vilka på grund av de däri föreliggande spörsmålen ansetts hava intresse utöver de enskilda fallen.

Under rubriken »Redogörelse för vissa framställningar till Konungen» redogöres för de åtgärder, som under år 1939 vidtagits i anledning av sju tidigare av militieombudsmannen till Konungen avlätna skrivelser. Vidare omförmälas av militieombudsmannen eller tjänstförrättande militieombudsmannen nedannämnda dagar under år 1939 till Konungen avlätna framställningar, nämligen

den 27 maj angående upphörande av gällande bestämmelser om degradering av underbefäl;

den 21 oktober angående enhetliga grunder för avgivande av vitsord åt fast anställt manskap vid försvarsväsendet;

den 31 oktober angående upphörande av gällande bestämmelser om betyg för tjänstbarhet och uppförande för underofficerare vid flottan;

den 8 november angående vissa åtgärder för att underlätta inkallelser av värnpliktiga till tjänstgöring m. m.;

den 21 december angående behovet av vissa bestämmelser om domared av krigsrättsledamot; samt

den 22 december angående åtgärder med anledning av den s. k. Våldökatastrofen för förhindrande av liknande olyckshändelser och för beredande av viss ekonomisk gottgörelse åt de omkomnas anhöriga.

Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen

anmäler.

Stockholm den 30 januari 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Karl Emil Johanson, Wagnsson, Eskhult, Ewerlöf, Lindblom* och *Anton Svensson*; samt

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Olsson* i Mellerud, *Björling, Gezelius, Larsson* i Hede, *Lindberg* i Stockholm, *Landgren* och *Gustafsson* i Lekåsa.